

LUMEA NOUA.

Gazeta seriósa si voiósa, pentru toti si pentru tóte.

S'a intorsu masin'a lunei, s'a intorsu cu capu 'n diosu,
Si mergu tóte din protiva, agapoda si pre dosu!

Ioane

18 4 76.

S. B.

Ostasiulu romanu.

Multu me 'ntrebi mèi, fratióre :
Anim'a de ce me dóre,
De ce gemu, de ce oftezu
Si contenú lacremezu ?

Dar' fèrtate, cum n'oiu plange,
Cum vei dorulu a mi-lu stânge ?
Candu colo in lunc'a verde,
Unde Ternav'a se pierde,
In bèrculu cu frundi'a désa,
Am si eu o mica casa.

Am doi boi, unu plugu si-unu caru
Cascigatu cu multu amaru.
Dar' nu potu carulu maná,
Neci cu plugulu semená,
Cà-'su silitu cu pusc'a-'n spate
Se batu tieri îndeprtate !

Cà portu pusic'a nu gelescu
Ci pentru cen' ostasiescu !

Am curagiu si am putere,
Candu natiunea mea ar' cere :
Se alungu pre-ai sei dusimani,
Cá si lupulu pre cãrlani.

Dar' se aperu eu o tiéra
Unde tragu viéti' amara !
Se aperu tiranulu, care
Pre-ai mei frati fora 'ndurare
Mi-i despoia têlharesce,
Si chiar' pana le ràpesce

Pentru àst'a se luptu eu ?
Neci odata nu potu dieu !

Alesandru Barbulescu.

Intr'o di cá-ntr'alta.

(Noveleta)

Dedicata feteloru de maritu si mameloru.

— Dóra numai nu s'a desfacutu relatiunea
dintre voi !? — strigà An'a Trandafirescu intrandu
la Juli'a Samfirescu si aflandu-o singura. O, Julia,
Julia, cum ai potutu face acést'a ? Se lapedi unu
teneru atátu de frumosu si elegantu, càrui'a nu-i
pré affi parechia in junimea de astadi. De veneá
ja mene sermanulu Vasilie — eu 'lu primiam cu
amendoue braciale.

— Dá, elu e fórte frumosu si pré elegantu !
— respunse Juli'a leniscita.

— Ce 'ti-a gresitu ? -- întrebà cu curiosi-
tate An'a. Dóra a curisatu la cutare madama
straina ? Hei ! draga, acésta nu e asia mare gre-
síela, — acésta o face ori-care barbatu, déca i
vene la îndemana.

— Nusciú se fia curisatu nemenui !

— A datu la biliardu seu in càrti ? Julia,
Julia, nu fi pré aspra ! Cugeta la acea, cà unu
barbatu, care afora de ospetaría nu are nece casa
nece mésa, — i e de lipsa distractiunea — si acea
unde se 'si-o afle, decátu in societate si jocu ?

— Nu am auditu cá se fia biliardistu seu
càrtiariu ! — díse Juli'a cu recéla.

— Nó, nó Julia, nu me tiené atát'a in în-
doiéla, — spune-mi ce s'a întemplatu dara intre
voi ? —

— Fía, déca doresci asia tare-'ti voiu spune,
— respunse Juli'a, de-sí se vedé, cà-i e greu a
vorbí, — Vasilie Selagianu iubescé fórte multu
vinulu si me temu, cà se va face unu betívu.

Publica : insertiuni si reclame, siodenii si glume, denumiri si destituirii, casatorie si repause s. a.

Publica : sciri si scorniri, adevaturi si minciuni, invetiaturi si secaturi, suturi si sbiciuri s. a.

Va esí in 1/13 si 15/27 di a lunei, cu cate o saritura in totu trei-luniulu.

Nu am cuvente, in cari se-ti descoperiu câtu de tare me ingrozescu și numai de cugetulu acef'a: de a-mi legă viéti'a de unu betivu.

— Si atât'a e totulu?

— Dá, atât'a, si eu cugetu, cà acésta e destulu pentru de a nu-lu primí de sociu alu meu.

— Julia, — dîse An'a, — in tóta viéti'a mea nu am vediutu féta mai nebuna decâtu tene. Cà dóra toti barbati béu! si tu inca ai lapedatu pre unu barbatu, care se ingrozesc de vinu, — si tu ai fi cea dintai, carea l'ai numí omu slabu si muierotca.

— Ba chiaru dincontra, — eu l'asiu tiené de unu mai mare erou, decâtu pre acel'a, care pórtá in-vingere si lupte si l'asiu stimá preste mesura.

— Pre més'a afinului meu intr'o-dí cá-'ntralt'a se afla iegile plene cu vinu. Si déca avemu óspeti de róndu dâmu vinu de Campagnè si spune-mi, cà póte fi vre-unu barbatu mai delicatu si omu mai de omenía, decâtu afinele meu — Teodoru Campeanu?

— Nu disputu! se póte cá afinele teu se fia omulu celu mai de omenía si barbatulu celu mai delicatu, — dar' la acestu casu elu e un'a esceptiune deosebita; in atate esemple triste am vediutu urmările cele rele ale ospetarei necurmate, in câtu de locu nu potu se aprobu daten'a acea de a tiené vinu pre mésa in tóte dílele. Recunosc, cà unu pocalu de vinu nu strica; dar' in societate cene póte se tiena cumpetulu intre destulu si multu? — si apoi cum trece dela destulu — acum'a e reu.

— Vai, cà ce concepte ruginite si scrintite ai despre viétiá; cugeta omulu, cà esti fét'a cea mai be-trana alui Matusalem, — dîse An'a, cu zimbire amara. La ocațiuni deosebite si Vasiliu Selagianu inca póte cá se bé câte-un'a-léca de vinu, dar' eu din parte-mi chiaru asia nu afiu vina intru acésta cum nu afiu nece intru acea, cà de ce-i suntú mustéciele negre — si nu blonde?

Juli'a suríse cu dorere.

— Acest'a e lucrulu teu, — dîse. Nu se tiene de mene in ce opiniune vei fi tu despre mene. Eu din parte-mi nu cutezu a-mi pune in jocu venitoriulu meu.

An'a ducându-se acasa, sù prândiu enarà intem- plarea cu Juli'a Zamfirescu cu atât'a voiosie plena de sarcasmu, încátu societatea intréga rise de síodeni'a Juliei.

— Póte asceptá Juli'a, — dîse sor'a Anei dómn'a

de Campianu, — nu curêndu i-se va mai întórce pre la casa unu petitoriu cá Vasilie. Dar' ea totu-déun'a a fostu cãm escentrica si pretentiósa.

— Ar' face mai bene déca ar' intrá indata in mo-nastire — dîse domnulu Campianu cu dispretiu. — Destulu 'ti va fi Grigore, destulu e, fiulu meu, unui pruncu cá tene unu pocalu de vinu — dîse catra unu teneru de 14 ani, — care golindu-'si odata pocalulu 'si-lu umplé adóu'a-óra. — Cum am dîsu — repeti întorcându-se catra An'a, — atari escentricități suntú urite si eu nu potiu suferi ómenii escentrici. Speru, drag'a mea afina, cà D-Ta nu vei urmá esemplulu ami-cei D-Tale.

Eu? Dóra nu am mancatu cép'a ciórei! — strigá An'a redicându-'si capulu cu îngamfare. Eu sum ple-cata a me multiamí cu unu barbatu, in care se afla si slabitiunile omenesci si nu cercu a aflá unulu desevertú fora defecte.

(Finea va urmá).

Ast'a-i lelea . . .

Ast'a-i lelea cea de-atunci	Ast'a-i lelea cea de-apoi
Care da paie la junci	Care da paie la boi
Si la feciori buze dulci!	Si la feciori buze moi!

Ast'a-i lelea cea frumósa
Pana-i lumea nu-i acasa, —
Cà-i in têrgu cu petringiei
Tiuce-i badea gur'a ei!

De-ale Lumei nóua.

(Corespondentia originala.)

De pre Lunc'a Bihorului, 21/3 1876.

Mai 'nainte de a se nasce „Lumea nóua“, dar' si dupa nascerea ei, multe lucruri tèrecate si vergate s'au întemplatú numai intr'unu pré-neinsemnatu coltiu alu „Lumei.“

In dieces'a Oradana inca din tempulu absolutis-mului nemtiescu, mai sustá si astadi acea prégraciósa dispusetiune Archierésca, cà competintiele angaricale numai protopopii potu se le scóta dela respectiveve perceptorate, si pentru acestu servitiu 'su detori preotii a prestá protopopului la ficare trimestru câte 1 fl., adeca 4 fl. la anu. — Se póte considerá cá de minune, cum de Archiereii, — alesi din sinulu diecesei Orada-ne pentru celealalte diecese romanesci — n'a stra-plantatu acea dispusetiune constitutionalá pre teritoriulu dieceloru s'ale?!

Din parte-mi asia-'su convinsu, că ar' fi fostu multu mai bene, deca acéstă jucutia santa ar' înceta si in loculu ei s'ar' impune preotiloru, că fora de exceptiune se se prenumere la foile romane se ajutore înaintarea literaturii in toti ramii ei; éra protopopii, — cari si de altu-cum tienu in generalu parochieele cele mai bune — se fie dispensati de greutatea scótrei competántieloru, ingrigindu-se fiacarele preotu la tempulu seu de sene.

„O lume! lume! nu-ti potiu pune nume!“ De candu trajmu sub fericitórea era a dualismului unguresco-nemtiescu, multi barbati de ai nostri mai nainte bravi si resoluti — au ruptu cu virtutea si din liberi ce erá, s'au facutu sclavi, in sperantia, că-'si voru poté acusi saturá ambitiuunile cele nedumerite!

Numai decátu dupa mórtea lui Deák Ferencz s'ar' fi timbrátu de nebunu si malitiosu, celu-ce 'si luá cutezare a si visá, că in Beseric'a cathedra gr. cat. Oradana de pe amvonu se va vestí cuventulu evangheliei in limb'a angerésca, — voiu se dícu unгурésca, — si éta spre surprinderea „Lumei nóua“ asta minune s'a intemplatu luandu trupu din gur'a Acelui mare romanu de odenióra, carele in „Canteculu seu contemporanu“ asia a cantatu candu-v'a:

Ce pecatu ne pedepsece?
Ce blastemu ne asupresce?
Ce'a ce unulu redica,
Vene altulu si o strica?!

.....
Dar' pre Dieu atotpotinte
Juruimu de adí nainte:
Vomu pasi toti pe-o carare.
Piéra castrele contrare!

.....
Ér' tu brava Preotime
Canta preste romanime,
Canta benecuventare
Dela santele altare!

Salta române si te înveselesce! că de-sí Deák Ferencz a moritu, inse spiritulu lui remane întrupatu in toti aceli romani, cari au pofta de a se inaltia pe ruinele romanismului!

Nimene nu va poté díce, că nu traímu in „Lumea nóua“ si inca intorsu, de aici mersulu retrogradu alu romanismului, de aici blastemulu, ce ne asupresce; de aici pecatulu, ce ne pedepsece!

Din „Federatiune“ am luatú notitia, că la Oradea-mare s'a facutu schimbare in cabinetulu secre-

tariatulu episcopescu. „Tom'a 'et Comp.“ se bucura, éra 14 preoti Satumareni, in frunte cu unu „Pecurariu“ plangu si se tânguescu fórte. Hei! de multe-ori a esclamatu prot. Pallade catra fostulu Episcopu: „Ilustrissime! feresce-te de Jesuiti!“

Inainte de acést'a cu doi ani am auditu resunandu, că in Dieces'a Oradana va esi „Schematismu nou.“ Inca nu e tardú!

Procopie.

Misieliele se repetiescu!

Misieli'a urmatória, care o luámú din „Zombor“ este copi'a unei asemeni misielie intemplata antaniu in dieceniulu trecutú. — Unu domnu elegantu imbracatu intrá intr'o pravalía de vestimente mulieresci si acolo su pretestulu că voiesce a cumperá cele mai elegante vestimente pentru femeia s'a — voiendu a face acesteia o surprindere placuta la aniversarea nascerei sale, — cercá celé mai frumóse vestimente si dupa-ce intr'unu tardú dede de unele vestimente ce-i placurá, rogá pre negociatoriu se le ié pre sene pentru de a-le poté vedé mai de aprópe. Negociatoriulu in speranti'a unui cascigu frumosu impleni cererea cumparatoriului elegantu, care folosi ocasiunea pentru de a deschide sicriulu mesei si a luá din densulu un'a suma frumósa de bani, cu care o sí luá pre petioru. Negociatoriulu vediendu cátu de amaru a fostu insielatu strigá in urm'a rapitoriului cutezatoriu, si dupa-ce vediu că nemenea nu pléca in urm'a acestuia, care mestecundu-se in multíme o luá pre alta strata, plecá elu insusiu in urm'a lui. — Ómenii cari mergéu pre strata, vediendu-lu alergúndu in vestimente muieresci strigúndu neincetatu: „prinde-ti hotiulu, prinde-ti pre rapitoriulu!“ cugetará, că a nebnitu, si prindiendu-lu 'lu duserá la cas'a magistratului, — unde apoi se chiarificá totu lucrulu, — dar' căm tardú, pentru-cá in acelu restempu amicii domnului elegantu magnetisati sí ei la manuri cá sí colegulu lorú, despoiará pravalía de totu ce aflá mai pretiosu intr'ens'a.

CLOPOTULU LUMEI.

Tang'a—lang'a—lang'a—tang'a—
lang'a—lang'a—lang'a—tang'a.

(§§) Cioroborulú tierei din Pesteá in dílele mai din urma s'a cuprinsu cu legile de vexe (vexele, cambie). Numai jidovii au vorbitu la lucru, fiendu-cá totulu se tiene de specule si camatarie, pre acesti'a in urma-i-a spalatu Jordanulu si cioroborulú a ajunsu la capetu. — De alta-data apoi s'a facutu inter-pel-atia decatra deputatulu Poleitu pentru portarea Ungariei in cesti'a incaierarei din resaritu. Tis'a

inse l'o spalatu zeu dandu-i se scia si lui si toturoru neamuriloru neattilene si nearpadane, ca ele trebuie se iubésca pre unguri si se slugiésca tier'a lor ori vre ori nu vre. — Vai de iubirea silnita si de slujb'a nevoita!

✠ **Nimerniculu diuarius „Magyar Polgár“** din Clusiu a fostu datu afora din Austri'a, pentru nerusinarea, cu care a atensu pre Maiestatea S'a Imperatoriulu-Rege Franciscu Josifu I., pentru-ca acest'a nu a petrecutu la mortentu cadavrulu lui Deák Ferenczi-anu. (Vedi si Bucinulu Redactiunei dela „Lumea noua“ nru 3.)

✠ **Viétia s. Joanu Chrisostomu — cu gura de aur,** care a traitu in veaculu alu IV-lea s'a croitu acum in veaculu alu IX-lea prin fostulu Redactoriu alu „Preutului“ actualmente spiritualu langa Seminariulu din Gherla Umilenti'a s'a Parintele Georgiu Pasca-toriulu. — Auctorulu si pune la vendiare acésta viétia santa facuta de densulu dupa 15 veacuri trecute, cu câte cinci pitiulutie un'a. Cere-rile proptite cu câte cinci pitiulutie seu cinci-dieci creitiari de fiecare viétia 'su a se tramite: „La Auctorulu (?) in Szamosújvár.

Dela 10 vietie sante cea de-a 11-a, totu atatu de santa — se dá pre de-asupr'a numai cá se se petréca.

* * **Noulu Apostolu Andreiu** a cercatu se intre in dilele acestea in Diet'a Ungariei, pentru de a susterne pre més'a acelei'a o cerere ce avé amana. Numele adeveratu alu acestui individu e Andreiu Ripos si e din Marcalhaza (Ungari'a). Elu dice ca e fiulu lui Christosu si se numesce Andreiu Apostolulu celu nou. In locu de a fi lasatu in Cas'a tierei, a fostu indreptatu in spitalu. In suplic'a depusa giuru impregiuru cu angeri unguresci ce voia a o susterne pre més'a tierei cere, cá posesiunea de pamentu a densului de langa Komárom, ce are estensiune de mai multe mii de jugere, se se transpórte in Museulu din Buda-pest'a si se se asiedia acolo intru amentirea densului.

✠ **Tier'a cea mai avuta** in presente e Itali'a, care, precandu tóte cele-lalte state se cufunda din ce in ce mai multu in detorie, seu inca neintrecandu pre Ungari'a — afora dóra de moribund'a Turcia — ea singura speréza cá póte reesi in anulu acest'a cu 10 milión e superplus.

* **Contra impilarei popóraloru slave** din regatulu Ungariei redica cuventu diuariulu dlui Gambetta „Republique Francais“ — espectorendu-se deosebi asupr'a inchiderei volnice a cate-v'a scóle serbesci si a impedecarei silnice a tóta desvoltarea rationala — inchia apoi cu acea cá „celea trei milión e de slavivoru turná inca apa sarata pre urechile unguriloru!“

✠ **„Gazet'a de Altona“** publica — dela unu barbatu — urmatórea cerere: „Ceru scusele Domnisiórei Catin'a Hutsfeld pentru vatemarea, cu carea am atensu. Erám beatu candu am facutu acést'a atengere si confundái pre domnisiór'a cu femeia mea, cá-ci altumentrea neci beatu nu o atingému.“

✠ **Don Carlos,** care a neleniscitu atât'a tempu Spani'a, pentru de a incapé la tronulu acelei'a, o-a luatulu fuga — fiendu batutu din tóte partile si parasitu de ai sei. In totu loculu unde s'a aratatu pana acum, a fostu uiduitu si batujocuritu. — Lasamu se urmeze aici Proclamatiu-neace a indreptatu catra poporulu spaniolu in diu'a, in care a luatulu lumea in capu:

„Prea iubiti Spanioli! — Vrendu a pune capetu versariloru de sange (in cari totu numai alu meu a cursu)! — Me retragu din lupta pururea gloriósa — (pentru voi)! — Voi ve-ati luptatu asemenea cu mene (in contra mea)! — Vrendu a me redicá pre mene de Carolu XII. (— de patronu pentru a me dá afora cá pre Crachulu I.!

Cu lenisce deplena me departu dara de pre pamentulu Spaniolu (in care si asia nu mai am locu)! Si mergu a-mi ocupá loculu meu (in cupeulu cu dobitócele)!

Eu voiu lucrá spre fericirea si marirea vóstra (odichinindu-me in Chislehurst, Graeciu seu aiurea)! Domnedieu ve benecuveinte (inca odata cu mene)!“

Crachos I.

Ex-Reginte de Spani'a. — Cutrieratoriu de Lumea mare.

✠ **Chin'a cucernica.** Din „Monitoriulu de Pecking“ estragemu: „Imperatorele Chinei se caesce fórte multu, cá dieii dáu pré pucina néua, — dispune dreptu ace'a la toti Principii si Archiducii, cá se amble cu diligintia la baserica si se se róge cá Dieii se lase mai multa ninsóre pre pamentu. — Mare Principele Kinog, unchiulu imperatului si in prunc'a acestui'a tutorulu si sociulu de domnia a densului, in scrisórea s'a catra Majestatea imperiala descopere cá, Ching-Teh maresialulu curtei intru atât'a s'a uitatu de sene, in cátu, precandu tóta curtea erá adunata in baserica si se rogá cu pietate, inainte de ce s'ar' fi finitu laudele a datu semnu de esíre, prin ce rug'a a suferitu scir-bire grozava. Majestatea s'a in urm'a acestei-a a lasatu magistrului de ritu (ministrului de cultu) cá se dogienésca aspru pre maresialulu curtei pentru acésta fora-de-lege.

✠ **„Pester Lloyd“** diurnalu jidovescu si ungurescu scrisu in limb'a nemtiésca adúse in anulu trecutu unu venitu curatu de 59,459 fl. 38 cr. v. a. — Cátu o se aduca óre „Lumea noua“?

Bucinulu Redactiunei.

Grabiti cu banii! Grabiti!!

Gergutz, cavaleru de Cucuveica in Clusiu. Nu-ti vene voia a mai glumi! . . . Seu nu mai ai tina de a aruncá in totu ce e romanescu? . . . Placa de ai chef! Noi suntemu Székely, cu noi dóra te vei impacá mai usioru!

Cocosulului rosu in Brasiovu. 'Ti lipsescu grauntiele seu ce, cá nóua numai in Dominec'a a dóu'a, a patr'a si a diecea ne-ai cucuriguuuuuuuuatu!?

Stichuri Canonicesci. . . . Ce mancarime de limba v'a apucatu acum'a. Feri Dómne de acea scaldare in lapte dulce, — pre langa o solutiune, care numai la cati-va ajunge pana la solutiunea subjudiloru cercuali! Apoi cea-lalta inca nu e asia de osendita, pentru-cá scii: sangele apa nu se face!